

รายงานทางวิชาการ

เรื่อง

การศึกษาศถานการณ์จำนวนปศุสัตว์และการตลาดในเขตปศุสัตว์ที่ 8

โดย

นั้ตรฐาพงศ์ คงทุง

สำนักงานปศุสัตว์เขต 8

กรมปศุสัตว์

เลขทะเบียนผลงาน 61(2)-0316(8)-095

2561

คำนำ

การศึกษาศถานการณ์จำนวนปศุสัตว์และการตลาดในเขตปศุสัตว์ที่ 8 เพื่อศึกษา สถานการณ์จำนวนปศุสัตว์ ข้อมูลการผลิตและการตลาดในเขตปศุสัตว์ที่ 8 โดยศึกษาข้อมูล จำนวนและราคา ไก่เนื้อ ไก่ไข่ สุกร โคเนื้อ แพะเนื้อ นำมาวิเคราะห์ สรุปผลข้อมูล เพื่อนำ ข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวางแผนดำเนินงานโครงการต่าง ๆ โดยรวบรวมข้อมูลสถิติจำนวนสัตว์ ข้อมูลการเคลื่อนย้ายสัตว์ จากการศึกษา พบว่า แนวโน้มการเลี้ยงสัตว์ตั้งแต่ พ.ศ.2555-2559 เกือบทุกชนิดสัตว์มีแนวโน้มลดลง การศึกษาการตลาดสินค้าปศุสัตว์ 8 พบว่า การตลาดสินค้าในพื้นที่ที่มีการนำเข้าสัตว์และซากสัตว์จากนอกพื้นที่ เนื่องจากปริมาณความต้องการบริโภคที่เพิ่มสูง โดยสินค้าปศุสัตว์มีราคาเฉลี่ย แพะเนื้อ 121.11 บาทต่อกิโลกรัม โคเนื้อ 91.13 บาทต่อกิโลกรัม สุกร 68.67 บาทต่อกิโลกรัม ไก่เนื้อ 43.56 บาทต่อกิโลกรัม และไข่ไก่ 3.18 บาทต่อฟอง

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาศาสนาการณัจำนวนปศุสัตว์และการตลาดในเขตปศุสัตว์ที่ 8 ขอขอบพระคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในครั้งนี ได้แก่

ขอขอบพระคุณ นายสัตวแพทย์สุเมธ เมธศาสตร์ ปศุสัตว์เขต 8 และนายสัตวแพทย์บรรจง จงรักษ์วัฒนา ผู้อำนวยการสถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ คณะกรรม/คณะอนุกรรมการวิชาการปศุสัตว์เขต 8 ตลอดจนเจ้าหน้าที่สำนักงานปศุสัตว์เขต 8 ที่ได้ให้คำแนะนำ แนวทางในการจัดทำผลงานครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลงานวิชาการฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจ หากมีข้อบกพร่องหรือผิดพลาดประการใด ผู้ศึกษาต้องขออภัยและขออน้อมรับในความผิดพลาดไว้ ณ โอกาสนี้

ฉัตรฐาพงศ์ คงทุง

สารบัญ

หน้า

คำนำ	
กิตติกรรมประกาศ	
บทคัดย่อ	
สารบัญ	
สารบัญตาราง	
สารบัญภาพ	
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์	1
1.3 ขอบเขตการวิจัย	1
1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ	2
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	3
2.1 ความหมายและความสำคัญของการตลาดและการตลาด	3
2.2 เกษตรพันธะสัญญา	4
2.3 ยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ.2555-2560	4
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการศึกษา	6
3.1 แหล่งข้อมูล	6
3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล	6
บทที่ 4 ผลและวิจารณ์ผล	7
4.1 สถานการณ์จำนวนเกษตรกรและจำนวนสัตว์ในพื้นที่	7
4.2 การตลาดสินค้าปศุสัตว์ในพื้นที่	10
4.3 ราคาสินค้าปศุสัตว์ที่เกษตรกรขายได้หน้าฟาร์มรายจังหวัด	17
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	19
5.1 บทสรุป	19
5.2 ข้อเสนอแนะ	19
เอกสารอ้างอิง	

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 จำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในพื้นที่เขตปศุสัตว์ที่ 8 พ.ศ.2555 – 2559	7
ตารางที่ 2 จำนวนสัตว์ในพื้นที่เขตปศุสัตว์ที่ 8 พ.ศ.2555 – 2559	8
ตารางที่ 3 ราคาสินค้าปศุสัตว์ที่เกษตรกรขายได้หน้าฟาร์มในพื้นที่เขตปศุสัตว์ที่ 8	18

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและการตลาดโคเนื้อในเขตปศุสัตว์ที่ 8 ต่อปี(พ.ศ.2555-2559)	10
ภาพที่ 2 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและการตลาดสุกรในเขตปศุสัตว์ที่ 8 ต่อปี(พ.ศ.2555-2559)	11
ภาพที่ 3 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและการตลาดไก่เนื้อในเขตปศุสัตว์ที่ 8 ต่อปี(พ.ศ.2555-2559)	13
ภาพที่ 4 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและการตลาดไก่ไข่ในเขตปศุสัตว์ที่ 8 ต่อปี(พ.ศ.2555-2559)	14
ภาพที่ 5 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและการตลาดแพะเนื้อในเขตปศุสัตว์ที่ 8 ต่อปี(พ.ศ.2555-2559)	16

การศึกษาสถานการณ์จำนวนปศุสัตว์และการตลาดในเขตปศุสัตว์ที่ 8

ฉัตรฐาพงศ์ คงทุง¹

บทคัดย่อ

การศึกษาสถานการณ์จำนวนปศุสัตว์และการตลาดในเขตปศุสัตว์ที่ 8 โดยศึกษาข้อมูลจำนวนและราคา ไก่เนื้อ ไก่ไข่ สุกร โคเนื้อ แพะเนื้อ นำมาวิเคราะห์ สรุปผลข้อมูล เพื่อนำข้อมูลที่ได้ออกไปใช้ในการวางแผนดำเนินงานโครงการต่าง ๆ โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนข้อมูลสถิติ ข้อมูลจำนวนสัตว์ ข้อมูลการเคลื่อนย้ายสัตว์-ซากสัตว์

การศึกษาสถานการณ์จำนวนปศุสัตว์ พบว่า แนวโน้มการเลี้ยงสัตว์ตั้งแต่ พ.ศ.2555-2559 เกือบทุกชนิดสัตว์มีแนวโน้มลดลง โดยสุกรมีแนวโน้มการเลี้ยงลดลงมากที่สุด เฉลี่ยร้อยละ 44.64 ต่อปี รองลงมาคือ โคเนื้อ แพะเนื้อ และไก่เนื้อ เฉลี่ยร้อยละ 6.87 3.00 และ 0.09 ต่อปี ตามลำดับ สำหรับไก่ไข่มีการเลี้ยงเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5.82 ต่อปี

การศึกษาการตลาดสินค้าปศุสัตว์ 8 พบว่า การตลาดสินค้าในพื้นที่ ต้องมีการนำเข้าสัตว์และซากสัตว์จากนอกพื้นที่เนื่องจากปริมาณความต้องการบริโภคที่เพิ่มสูงขึ้นตามจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น โดยสินค้าปศุสัตว์มีราคาเฉลี่ย ดังนี้ แพะเนื้อ 121.11 บาทต่อกิโลกรัม โคเนื้อ 91.13 บาทต่อกิโลกรัม สุกร 68.67 บาทต่อกิโลกรัม ไก่เนื้อ 43.56 บาทต่อกิโลกรัม และไข่ไก่ 3.18 บาทต่อฟอง

คำสำคัญ : ปศุสัตว์, การตลาด, สินค้าปศุสัตว์

ทะเบียนผลงานวิชาการเลขที่ 61(2)-0316(8)-095

¹สำนักงานปศุสัตว์เขต 8 อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี 84000

Study of livestock situation and market in Livestock region 8

Chatthaphong Kongtung¹

Abstract

Study of livestock situation and market in Livestock region 8 . Study number and price of broiler, layer hen, swine, cattle and goat to analysis, summary for project plan. Data gathering documentary, statistic.

Number of livestock was found that, between 2012-2016 animal are tendency decrease ,especially swine most decrease average 44.61 per year following by cattle, goat and broiler average 6.87, 3.00, 0.09 per year but layer hen was increase average 5.82 per year.

Market of livestock product was found that, in Livestock region 8 have to import animal and carcass from outer space due to consumer increase. Livestock product price average goat 121.11 bath per kilograms, cattle 91.13 bath per kilograms, swine 68.67 bath per kilograms, broiler 43.56 bath per kilograms and layer hen 3.18 bath per egg.

Keyword: Livestock, Market, Livestock Product

Register No. 61(2)-0316(8)-095

¹Livestock Office Region 8 Muang, Surathani 84000

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สำนักงานปศุสัตว์เขต 8 รับผิดชอบพื้นที่ 9 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชุมพร ระนอง นครศรีธรรมราช ภูเก็ต พังงา กระบี่ ตรัง พัทลุงและสุราษฎร์ธานี เป็นหน่วยงานส่วนกลาง มีหน้าที่ในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยงานด้านสุขภาพสัตว์ งานมาตรฐานการปศุสัตว์ งานยุทธศาสตร์และสารสนเทศการปศุสัตว์ งานส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ การบังคับใช้กฎหมายด้านปศุสัตว์และสนับสนุนการทำงานหน่วยงานในพื้นที่ เพื่อบูรณาการงานด้านปศุสัตว์ในพื้นที่ สามารถนำข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนางานโครงการต่างๆ อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับยุทธศาสตร์รายชนิดสัตว์ของกรมปศุสัตว์ ซึ่งปัจจุบันข้อมูลในระดับพื้นที่ มีความสำคัญเป็นอย่างมากสำหรับการดำเนินงาน โครงการต่างๆ ของภาครัฐ เป็นสิ่งที่ช่วยสนับสนุน การตัดสินใจในการวางแผนงาน งบประมาณ ให้มีความเหมาะสม นอกจากนี้เป็นประโยชน์ต่อ ภาครัฐแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรในการตัดสินใจประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์เพื่อสร้างรายได้ แก่ครอบครัวหรือเลี้ยงเพื่อเป็นอาหารในครัวเรือน

การศึกษาสถานการณ์จำนวนปศุสัตว์และการตลาดในเขตปศุสัตว์ที่ 8 เพื่อศึกษาจำนวน ปศุสัตว์และวิธีการตลาด โดยศึกษาข้อมูลชนิดสัตว์ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ไก่เนื้อ ไก่ไข่ สุกร โคเนื้อ แพะเนื้อ นามาวีเคราะห์ เพื่อสรุปการเปลี่ยนแปลงและวิธีการตลาดของแต่ละ ชนิดสัตว์ สรุปผลการเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่และภาพรวมการตลาดแต่ละชนิดสัตว์ จึงเป็นที่มาของ การศึกษาข้อมูลจำนวนปศุสัตว์และการตลาดในครั้งนี้

1.2 วัตถุประสงค์

- 1 เพื่อศึกษาสถานการณ์จำนวนปศุสัตว์ ข้อมูลการผลิตและการตลาดในเขตปศุสัตว์ที่ 8
- 2.เพื่อใช้ในการศึกษาจำนวนปศุสัตว์ การผลิตและการตลาดในเขตปศุสัตว์ที่ 8

1.3 ขอบเขตการวิจัย

- 1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาข้อมูลจำนวนสัตว์และวิธีการตลาดในพื้นที่เขตปศุสัตว์ที่ 8
- 2 ขอบเขตด้านเวลา ศึกษาข้อมูลจำนวนไก่เนื้อ ไก่ไข่ สุกร โคเนื้อ แพะเนื้อ ในระหว่าง ปี พ.ศ.2555 - 2559 และข้อมูลราคาสินค้าปศุสัตว์ที่เกษตรกรขายได้หน้าฟาร์มในพื้นที่

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

เขตปศุสัตว์ที่ 8 หมายถึง พื้นที่ 9 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ พัทลุง และตรัง

ปศุสัตว์ หมายถึง การประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ เช่น การทำฟาร์มสุกร ฟาร์มสัตว์ปีก ฟาร์มแกะ เป็นต้น

โคเนื้อ หมายถึง โคพื้นเมือง โคพันธุ์และโคลูกผสม โคขุนที่เกษตรกรเลี้ยงขายเพื่อบริโภคเนื้อ รวมทั้งโคที่เลี้ยงเพื่อใช้งานด้านเกษตรกรรมและจุดประสงค์อื่น

สุกร หมายถึง สุกรพันธุ์พื้นเมือง สุกรพันธุ์ สุกรขุนที่เกษตรกรเลี้ยงเพื่อขาย ทำพันธุ์และบริโภค

ไก่ หมายถึง ไก่เนื้อ ไก่ไข่ ที่เกษตรกรเลี้ยงเพื่อขายและบริโภค

แพะเนื้อ หมายถึง แพะเนื้อที่เกษตรกรเลี้ยงเพื่อขายและบริโภค

เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ หมายถึง เกษตรกรผู้ทำการเลี้ยงสัตว์หรือเป็นเจ้าของสัตว์

ราคาที่เกษตรกรขายได้ หมายถึง ราคาที่เกษตรกรขายได้ ณ หน้าฟาร์ม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความหมายและความสำคัญของการตลาดและการตลาด

- ตลาดปศุสัตว์ (ปีลันธนา, ม.ป.ป) อาจมีสถานที่หรือไม่มีสถานที่อาณาบริเวณปรากฏชัดเจนก็ได้ หรืออาจเป็นสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งหรือกลุ่มของกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง และรวมถึงระบบใดระบบหนึ่ง ตลอดจนภาวการณ์ใดภาวการณ์หนึ่งที่เอื้ออำนวยให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ สามารถนำสัตว์มีชีวิตมาทำการซื้อขายกันทั้งในลักษณะพบหน้ากัน โดยตรงระหว่างผู้ซื้อ ซึ่งอาจจะเป็นผู้ค้าส่ง ผู้ค้าปลีก ตัวแทนบริษัทหรือบริษัทกับผู้ขายคือเกษตรกรหรืออาจจะไม่เคยพบหน้ากันโดยตรงแต่ก็สามารถทำการซื้อขายตกลงกันได้เช่นเดียวกันและการซื้อขายที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากความพึงพอใจที่จะทำการซื้อขายแลกเปลี่ยนด้วยกันทั้งผู้ซื้อและผู้ขาย

- การตลาดปศุสัตว์ ในความหมายทางธุรกิจหมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่นำเอาสัตว์มีชีวิตจากแหล่งผลิตหรือบริษัทรวบรวมไปถึงมือผู้บริโภคในเวลาและสถานที่ที่ต้องการ หรือหมายถึงการดำเนินกิจกรรมอันจะส่งผลให้ผลิตภัณฑ์กระจายจากผู้ผลิตปศุสัตว์ไปยังผู้บริโภคเพื่อใช้บริโภคในลักษณะที่ต้องการตามความเหมาะสม

- ความสำคัญของการตลาดปศุสัตว์ การตลาดเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับกิจการองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน การดำเนินการทางด้านการตลาดจะส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางทั้งในแง่ของผลดีหรือผลประโยชน์ที่จะได้รับและผลเสียทั้งภายในและภายนอกประเทศซึ่งจำแนกความสำคัญของการตลาดได้ดังนี้

- ความสำคัญของการตลาดที่มีต่อสังคมและบุคคล (ตั้งแต่ผู้ผลิตจนถึงผู้บริโภค) เช่น การตลาดเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการซื้อขายของบุคคล การตลาดช่วยยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชากรในสังคมให้สูงขึ้น การตลาดทำให้เกิดงานอาชีพต่าง ๆ แก่บุคคลเพิ่มขึ้น

- ความสำคัญของการตลาดที่มีต่อระบบเศรษฐกิจ เช่น การตลาด ช่วยให้ประชากรมีรายได้สูงขึ้น ทำให้เกิดการหมุนเวียนของปัจจัยการผลิต การตลาดช่วยสร้างความต้องการในสินค้าและบริการ การตลาดทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของประเทศ

2.2 เกษตรพันธะสัญญา

เกษตรพันธะสัญญา (Contact Farming) (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.ม.ป.ป)
โดยทั่วไปหมายถึงการทำสัญญาในการทำเกษตรหรือฟาร์มสัญญาที่มีความหมายถึงการเพาะปลูกพืชหรือการเลี้ยงปศุสัตว์ที่มีการทำสัญญาซื้อขายกัน ประกอบด้วย คู่สัญญา 2 ฝ่าย คือ ผู้ผลิต ได้แก่ ฝ่ายฟาร์ม และคู่สัญญา อีกฝ่ายหนึ่ง คือ ผู้ซื้อผลผลิต ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นในรูปแบบของบริษัทหรือโรงงานแปรรูปต่างๆ ในสัญญาส่วนใหญ่จะมีการกำหนดราคาซื้อผลผลิตหรือวิธีการกำหนดราคาผลผลิต รวมถึงการกำหนดมาตรฐานและคุณภาพของผลผลิตที่จะรับซื้อไว้ด้วย นอกจากนี้ ข้อตกลงในสัญญาในหลายๆกรณีจะมีความเกี่ยวข้องกับการจัดหาปัจจัยสนับสนุนการผลิตต่างๆ ตลอดจนคำปรึกษาด้านเทคโนโลยีในการผลิตให้กับฝ่ายผู้ผลิตเพื่อความมั่นใจในมาตรฐานของผลผลิตให้เป็นไปตามสัญญา

2.3 ยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ.2555-2560

ยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ.2555-2560 มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ประกอบด้วยประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 โดยแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์มีสาระสำคัญ ดังนี้ (กองแผนงาน กรมปศุสัตว์,2556) ยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ.2556-2560 มุ่งพัฒนากกรมปศุสัตว์ให้เข้มแข็งทุกด้านอย่างสมดุล โดยมี 6 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่จะต้องดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าประสงค์หลักของแผนยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาศักยภาพเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรและเกษตรกรด้านปศุสัตว์ มุ่งเน้นการสร้างความเข้มแข็งในทุกมิติให้แก่บุคลากรของภาครัฐและเกษตรกรด้านปศุสัตว์ ทั้งด้านการผลิต การแปรรูป ตลอดจนในเชิงพาณิชย์ เพื่อรับมือการเปลี่ยนแปลงและปัจจัยเสี่ยงจากข้อตกลงระหว่างประเทศ การเปิดเสรีทางการค้า ตลอดจนการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ด้วยการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ พัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ ภูมิปัญญากับเทคโนโลยี นวัตกรรมในเชิงบูรณาการ สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ยกระดับการทำงานของบุคลากรภาครัฐไปสู่สังคมแห่งการวิจัย พัฒนา เผยแพร่ ถ่ายทอดความรู้ ให้บริการเกษตรกรอย่างเป็นธรรม เข้าถึงได้ง่าย พร้อมทั้งสนับสนุนให้เกษตรกรประกอบอาชีพอย่างยั่งยืน ด้วยการเห็นคุณค่าของอาชีพและพึ่งพาตนเองได้อย่างสมดุล ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยกระดับการผลิตปศุสัตว์ให้สอดคล้องกับความต้องการและกลไกตลาด พัฒนาและปรับโครงสร้างกระบวนการผลิตปศุสัตว์ ให้สอดคล้องและได้มาตรฐานสากล ตรงตามเงื่อนไขประเทศคู่ค้า รวมไปถึงการส่งเสริมการเตรียมความพร้อมด้านความร่วมมือกับ

ประเทศสมาชิกอาเซียน ในการพัฒนาพันธุ์สัตว์ สุขภาพสัตว์ ในทุกมิติอย่างครบวงจร ควบคุม และกำกับการใช้สารเคมี ยารักษาโรค โดยคำนึงถึงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก พร้อมปรับ โครงสร้างการผลิตให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประหยัดพลังงาน สนับสนุนให้การผลิตเพียงพอต่อ ความต้องการของตลาดภายในประเทศ และความต้องการของตลาดภายนอกประเทศ สร้างเสริม การเตรียมความพร้อม รับมือเงื่อนไขทางการค้า มาตรการกีดกันทางการค้าในรูปแบบต่าง ๆ มุ่งเน้นการสร้างมาตรฐานการผลิตที่เป็นสากลเป็นสำคัญ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการบริหารจัดการด้านปศุสัตว์ ปรับปรุงและพัฒนา บริหารจัดการด้านปศุสัตว์ให้เป็นระบบ มีประสิทธิภาพ ทั้งด้านการให้บริการของบุคลากรด้าน ปศุสัตว์ การจัดระบบสารสนเทศที่ครบถ้วน ทันสมัย และง่ายต่อการเข้าถึง ทั้งข้อมูลด้านการผลิต การวิจัย พัฒนาข่าวสาร เทคโนโลยี นวัตกรรม บริการต่าง ๆ รวมถึงข้อมูลด้านการพาณิชย์ ตลอดจนการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ อย่างบูรณาการ เพื่อให้การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับ การปศุสัตว์เกิดประสิทธิผล พร้อมทั้งก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรกรมปศุสัตว์กับ ผู้รับบริการ คือ เกษตรกร ผู้ประกอบการ/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตลอดจนมีการดำเนินงานใน ลักษณะที่เป็นเครือข่ายเชื่อมโยงได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งการเสริมสร้างความน่าเชื่อถือให้กับ องค์กร และสนับสนุนการสรรสร้างสินค้าด้านการปศุสัตว์ให้สามารถตอบสนองความต้องการของ ตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษา

3.1 แหล่งข้อมูล

ใช้แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนข้อมูลสถิติ ข้อมูลจำนวนสัตว์ ข้อมูลจากฐานข้อมูลระบบเกษตรกร ผู้เลี้ยงสัตว์รายครัวเรือน ระบบการเคลื่อนย้ายสัตว์

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) นำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมมาวิเคราะห์เพื่ออธิบายการเปลี่ยนแปลงจำนวนปลุสัตว์ ระหว่างปี พ.ศ.2555-2559 และอธิบายวิธีการตลาดในพื้นที่ เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ประกอบการกำหนดงาน/โครงการในพื้นที่ให้มีความเหมาะสม และเป็นข้อมูลให้แก่เกษตรกรตัดสินใจเลือกเลี้ยงสัตว์ที่มีความต้องการของตลาด ทั้งนี้การศึกษาใช้ช่องทางสถิติอย่างง่าย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ในการอธิบาย

บทที่ 4
ผลและวิจารณ์ผล

4.1 สถานการณ์จำนวนเกษตรกรและจำนวนสัตว์ในพื้นที่

สถานการณ์จำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในพื้นที่เขตปศุสัตว์ที่ 8 ระหว่างปี พ.ศ.2555 - 2559 มีจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในแต่ละปี ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในพื้นที่เขตปศุสัตว์ที่ 8 พ.ศ.2555 - 2559

ชนิดสัตว์	จำนวนเกษตรกร (ครัวเรือน)					การเปลี่ยนแปลง
	ปี 2555	ปี 2556	ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559	
โคเนื้อ	99,418	72,519	75,334	74,306	69,848	-8.45%
สุกร	29,287	22,246	8,996	18,142	14,228	-16.51%
ไก่เนื้อ	4,563	3,927	3,502	3,064	2,903	-10.69%
ไก่ไข่	8,617	8,970	7,469	6,647	10,352	4.69%
แพะเนื้อ	8,163	5,572	5,240	5,485	5,257	-10.42%
รวม	150,048	113,234	100,541	107,644	102,588	-9.07%

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมปศุสัตว์

สถานการณ์จำนวนเกษตรกรในเขตปศุสัตว์ที่ 8 พบว่าจำนวนเกษตรกร ระหว่างปี พ.ศ. 2555-2559 มีจำนวนลดลงจาก 150,048 ครัวเรือน ในปี พ.ศ.2555 เป็น 102,588 ครัวเรือน ในปี พ.ศ.2559 หรือลดลงเฉลี่ยปีละ 9.07% (ดังตารางที่ 1) สาเหตุเนื่องมาจากปัจจุบันเกษตรกร ได้รับผลกระทบจากการประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ เช่น ราคาผลผลิตตกต่ำ ต้นทุนอาหารสัตว์ที่เพิ่มขึ้น ภัยธรรมชาติซึ่งส่งผลให้สัตว์เลี้ยงตาย และโรคระบาดสัตว์ และอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้จำนวนเกษตรกรลดลงคือ ปัจจุบันประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยในปี พ.ศ.2559 มีประชากรผู้สูงอายุ 60 ปี ขึ้นไป 784,037 ราย จากจำนวนประชากรในพื้นที่เขตปศุสัตว์ที่ 8 ทั้งหมด 5,593,189 ราย (ที่มา : สถิติผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ) ทำให้แรงงานภาคการเกษตรลดลง ประชากรรุ่นใหม่ไม่สนใจในการทำอาชีพเลี้ยงสัตว์หรืออาชีพการเกษตรอื่นๆ เนื่องจากอาชีพทางการเกษตรสร้างรายได้ไม่ดีเท่าที่ควรประกอบกับต้องใช้เวลาในการทำ การเกษตรนานกว่าจะได้ผลตอบแทน จึงทำให้จำนวนเกษตรกรลดลง

สถานการณ์จำนวนสัตว์ในพื้นที่เขตปศุสัตว์ที่ 8 ระหว่างปี พ.ศ.2555 - 2559 มีจำนวนปศุสัตว์ในแต่ละปี ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนสัตว์ในพื้นที่เขตปศุสัตว์ที่ 8 พ.ศ.2555 - 2559

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์ (ตัว)					การเปลี่ยนแปลง
	ปี 2555	ปี 2556	ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559	
โคเนื้อ	429,924	310,797	324,286	346,486	323,374	-6.87%
สุกร	1,097,909	898,334	891,988	758,544	669,377	-11.64%
ไก่เนื้อ	8,834,795	7,017,714	8,674,114	8,956,700	8,804,324	-0.09%
ไก่ไข่	3,098,719	2,592,567	2,996,069	3,610,502	3,885,190	5.82%
แพะเนื้อ	80,657	63,104	65,720	75,458	71,409	-3.00%
รวม	13,542,004	10,882,516	12,952,177	13,747,690	13,753,674	0.39%

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมปศุสัตว์

สถานการณ์การเลี้ยงสัตว์ในเขตปศุสัตว์ที่ 8 พบว่าจำนวนโคเนื้อ สุกร ไก่เนื้อ ไก่ไข่ แพะเนื้อ โดยรวมเพิ่มขึ้นจาก 13,542,004 ตัว ในปี พ.ศ. 2555 เป็น 13,753,674 ตัว ในปี พ.ศ. 2559 หรือมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 0.39 ต่อปี โดยไก่ไข่มีการเลี้ยงเพิ่มขึ้นมากที่สุด จาก 3,098,719 ตัว ในปี พ.ศ.2555 เป็น 2,885,190 ตัว ในปี พ.ศ.2559 หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5.82 ต่อปี รองลงมาคือ ไก่เนื้อ แพะเนื้อ โคเนื้อ และสุกร ตามลำดับ

สถานการณ์การผลิต

โคเนื้อ

จำนวนโคเนื้อ ในเขตปศุสัตว์ที่ 8 ระหว่างปี 2555-2559 พบว่ามีจำนวนลดลงจาก 429,924 ตัว ในปี พ.ศ.2555 เป็น 323,374 ในปี พ.ศ.2559 หรือลดลงเฉลี่ยร้อยละ 6.87 ต่อปี (ดังตารางที่ 2) เกษตรกรบางส่วนเลิกเลี้ยงเนื่องจากต้นทุนในการเลี้ยงเพิ่มขึ้น โดยมีต้นทุนการผลิตโคขุนเฉลี่ยขนาดน้ำหนัก 350-450 กิโลกรัม เท่ากับ 90.55 บาทต่อกิโลกรัม (ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร,2559) ข้อจำกัดของพื้นที่ที่ใช้เลี้ยง เกษตรกรหันไปทำการเกษตรรูปแบบอื่นแทน เช่น การปลูกพืช ทำสวนผลไม้ ถึงแม้ราคาเนื้อโคจะมีราคาสูงแต่ยังไม่เป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรสนใจเลี้ยงโคเนื้อมากเท่าที่ควรและใช้เวลาในการเลี้ยงประมาณ 1 ปี เพื่อให้ได้โคขุนน้ำหนัก 550-600 กิโลกรัม จึงขายผลผลิตได้

สุกร

จำนวนสุกร ในเขตปศุสัตว์ที่ 8 ระหว่างปี 2555-2559 พบว่ามีจำนวนลดลงจาก 1,097,909 ตัว ในปี พ.ศ.2555 เป็น 669,377 ตัว ในปี พ.ศ.2559 หรือลดลงเฉลี่ยร้อยละ

11.64 ต่อปี (ดังตารางที่ 2) เนื่องจากปัจจุบันราคาสุกรหน้าฟาร์มตกต่ำ โดยสุกรมีชีวิตหน้าฟาร์ม ณ เดือนธันวาคม พ.ศ.2559 เท่ากับ 58 บาทต่อกิโลกรัม (ที่มา : สมาคมผู้เลี้ยงสุกรแห่งชาติ) ทำให้เกษตรกรแบกรับต้นทุนในการเลี้ยง เช่น ค่าอาหารสัตว์ ค่าพันธุ์ เพิ่มขึ้น โดยในไตรมาส 1 และ 2 ของปี พ.ศ.2559 ต้นทุนการผลิตสุกรขุนเฉลี่ยกิโลกรัมละ 68.38 บาท และ 66.77 บาท ตามลำดับ (ที่มา : คณะอนุกรรมการต้นทุนการผลิตสุกร) แต่ผลผลิตที่ได้ไม่สามารถสร้างกำไรให้เกษตรกรเท่าที่ควรจึงเลิกเลี้ยง อีกทั้งเกษตรกรต้องใช้พื้นที่ในการเลี้ยงมาก และปัญหาเรื่องกลิ่นจากการทำฟาร์มสุกรซึ่งส่งผลกระทบต่อชุมชนที่มีการขยายเพิ่มมากขึ้น

ไก่เนื้อ

จำนวนไก่เนื้อในเขตปศุสัตว์ที่ 8 ระหว่างปี 2555-2559 พบว่ามีจำนวนลดลงจาก 8,834,795 ตัว ในปี พ.ศ.2555 เป็น 669,377 ตัว ในปี พ.ศ.2559 หรือลดลงเฉลี่ยร้อยละ 0.09 ต่อปี (ดังตารางที่ 2) เนื่องจากเกษตรกรต้องใช้พื้นที่ในการเลี้ยงมาก อีกทั้งการเลี้ยงไก่เนื้อต้องเลี้ยงในระบบฟาร์มปิด เกษตรกรต้องใช้ต้นทุนค่าแรงงานในการเลี้ยงมาก ถึงแม้ว่าจะได้รับการสนับสนุนด้านอาหารเลี้ยงสัตว์ ยาและเวชภัณฑ์ จากผู้ประกอบการคู่สัญญาก็ตาม และปัญหาเรื่องโรคระบาดสัตว์ เช่น โรคไขหวัดนก เป็นต้น

ไก่ไข่

จำนวนไก่ไข่ในเขตปศุสัตว์ที่ 8 ระหว่างปี 2555-2559 พบว่ามีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 3,098,719 ตัว ในปี พ.ศ.2555 เป็น 3,885,190 ตัว ในปี พ.ศ.2559 หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5.82 ต่อปี(ดังตารางที่ 2) เนื่องจากการขยายการผลิตตามความต้องการการบริโภคที่เพิ่มขึ้นตามจำนวนประชากร ประกอบกับมีระบบจัดการฟาร์มไก่ไข่ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ภาครัฐและเอกชนมีการรณรงค์ส่งเสริมการบริโภคไข่ไก่ โดยการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับคุณประโยชน์ของไข่ไก่และปริมาณการบริโภคไข่ไก่ที่เหมาะสมกับทุกเพศทุกวัยอย่างต่อเนื่อง (ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร) จึงเป็นโอกาสให้เกษตรกรมีการเลี้ยงไก่ไข่เพิ่มมากขึ้นตั้งแต่ต้นทุนการเลี้ยงไข่ไก่โดยเฉพาะค่าอาหารซึ่งเป็นต้นทุนหลักร้อยละ 74 (ที่มา : สมาคมผู้ผลิต ผู้ค้าและส่งออกไข่ไก่) สูงขึ้นก็ตาม

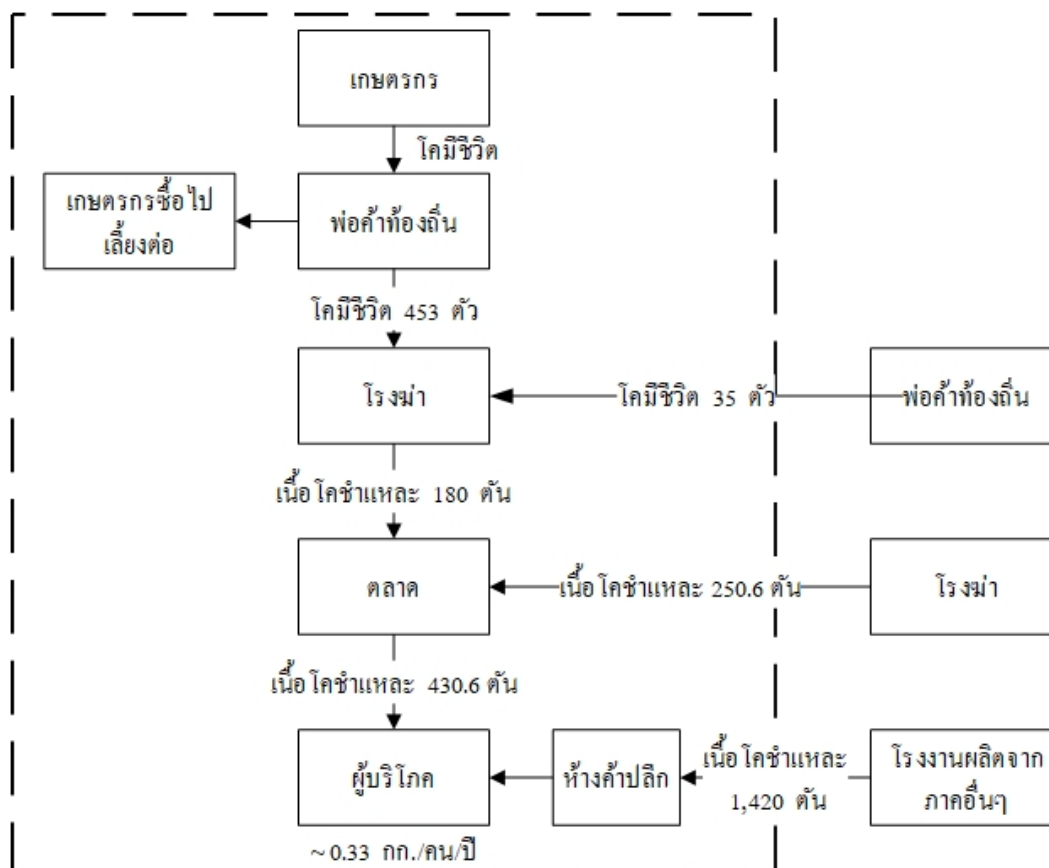
แพะเนื้อ

จำนวนแพะเนื้อในเขตปศุสัตว์ที่ 8 ระหว่างปี 2555-2559 พบว่ามีจำนวนลดลงจาก 80,657 ตัว ในปี พ.ศ.2555 เป็น 71,409 ตัว ในปี พ.ศ.2559 หรือลดลงเฉลี่ยร้อยละ 3 ต่อปี (ดังตารางที่ 2) เนื่องจากการเลี้ยงแพะต้องมีการบริหารจัดการสุขภาพให้ดี เนื่องจากแพะเนื้อเป็นโรคได้ง่ายและซึ่งเกษตรกรยังไม่ได้รับการส่งเสริมให้ผลิตแพะเนื้อมากนัก เนื่องจากความไม่แน่นอนของตลาดและการบริโภคแพะเนื้อยังจำกัดอยู่ในบางพื้นที่และขึ้นอยู่กับช่วงเวลาอุปสงค์-อุปทานเท่านั้นทำให้ราคาแพะเนื้อไม่แน่นอน จึงทำให้ปริมาณการผลิตแพะเนื้อมีแนวโน้มลดลง

4.2 การตลาดสินค้าปศุสัตว์ในพื้นที่

การศึกษาการตลาดในพื้นที่เขตปศุสัตว์ที่ 8 นั้น เป็นการศึกษาโครงสร้างการตลาดปศุสัตว์ ซึ่งแต่ละชนิดสัตว์มีโครงสร้างการตลาดที่มีความคล้ายคลึงกัน โดยแต่ละชนิดสัตว์นั้นมีลักษณะโครงสร้างการตลาดและรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

โคเนื้อ

ที่มา ระบบเคลื่อนย้ายสัตว์-ซากสัตว์

ภาพที่ 1 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและการตลาดโคเนื้อในเขตปศุสัตว์ที่ 8 ต่อปี(พ.ศ.2555-2559)

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

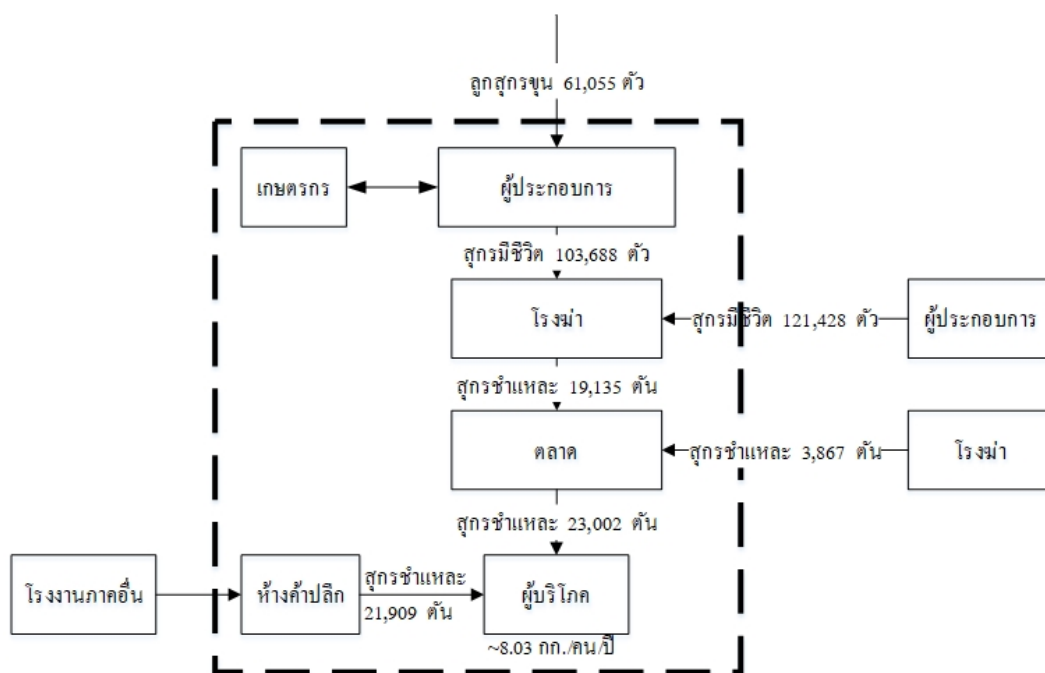
1. เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ 69,848 ราย (กรมปศุสัตว์,2559)
2. พ่อค้าท้องถิ่นในพื้นที่ ทำหน้าที่รวบรวมโคเนื้อจากเกษตรกร นอกจากนี้ยังมีพ่อค้าท้องถิ่นจากนอกพื้นที่ที่นำโคเนื้อเข้ามาขายในตลาดนัดโคในพื้นที่
3. โรงฆ่าโคในพื้นที่
4. ผู้ค้าเนื้อโค เป็นผู้ค้าปลีกเนื้อโคในตลาดสด

5. ห้างค้าปลีก นำเข้าเนื้อโคแช่แข็งจากโรงงานผลิตในภาคกลางจำหน่ายในห้างและร้านอาหาร
6. ผู้บริโภค จำนวนประชากรในพื้นที่ 5,593,189 คน (กรมการปกครอง,2559)

วิธีการตลาดโคเนื้อ

วิธีการตลาดโคเนื้อในพื้นที่เขตปศุสัตว์ที่ 8 เกษตรกรขายโคเนื้อมีชีวิต โดยตรงให้แก่เกษตรกรด้วยกันเองเพื่อนำไปเป็นพ่อ-แม่พันธุ์ บางรายขายโคเนื้อมีชีวิตให้ผู้ค้ารับซื้อท้องถิ่นเป็นผู้รวบรวมโคเนื้อไปขายในตลาดโคในจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อนำเข้าโรงฆ่าหรือนำไปเลี้ยงขุน/ทำพันธุ์ โคที่เข้าโรงฆ่าจะออกสู่ตลาดในรูปแบบเนื้อโคชำแหละ ซึ่งจะมีผู้ค้ารับซื้อเนื้อโคชำแหละไปขายในตลาดสดให้แก่ผู้บริโภค ในส่วนของเนื้อโคที่ขายในห้างค้าปลีกขนาดใหญ่จะเป็นการนำเข้าเนื้อโคแช่แข็งจากโรงงานผลิตนอกพื้นที่ การบริโภคเนื้อโคในพื้นที่ผู้บริโภคมีพฤติกรรมการบริโภคเนื้อโคค่อนข้างจำกัด ทั้งนี้อาจมีสาเหตุจากค่านิยมของผู้บริโภคที่มองว่าเนื้อโคเหนียว ไม่อร่อย ค่านิยมการไม่บริโภคสัตว์ใหญ่ซึ่งเกี่ยวข้องกับศาสนา เป็นต้น

สุกร

ที่มา ระบบเคลื่อนย้ายสัตว์-ซากสัตว์

ภาพที่ 2 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและการตลาดสุกรในเขตปศุสัตว์ที่ 8 ต่อปี(พ.ศ.2555-2559)

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

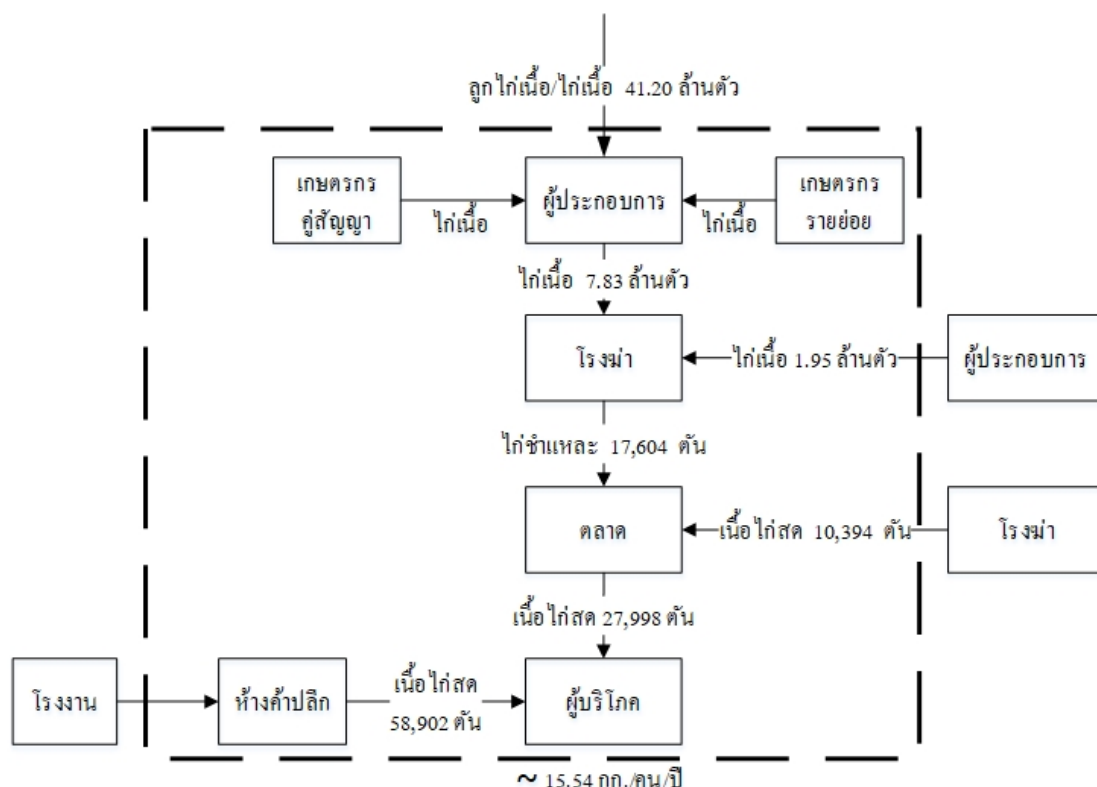
1. เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร 14,228 ราย (กรมปศุสัตว์,2559) เลี้ยงแบบพันธะสัญญาและแบบอิสระ

2. ผู้ประกอบการที่เป็นคู่สัญญากับเกษตรกรที่เลี้ยงในรูปแบบพันธะสัญญา
3. โรงฆ่าสุกร
4. ผู้ค้าเนื้อสุกร เป็นผู้ค้าปลีกเนื้อสุกรสดในตลาดสด
5. ห้างค้าปลีกขนาดใหญ่ในพื้นที่ นำเข้าเนื้อสุกรแช่แข็งจากโรงงานในภาคกลาง จำหน่ายปลีกภายในห้างค้าปลีก
6. ผู้บริโภคเนื้อสุกรชำแหละ 5,291,157 ราย (กรมการปกครอง,2559)

วิธีการตลาดสุกร

วิธีการตลาดสุกรในพื้นที่เขตปศุสัตว์ที่ 8 ผู้ประกอบการในพื้นที่นำเข้าสู่สุกรพันธุ์จากนอกพื้นที่และส่งให้แก่เกษตรกรที่เป็นคู่สัญญาในพื้นที่ ในส่วนของเกษตรกรที่เลี้ยงในรูปแบบอิสระจะซื้อพ่อแม่พันธุ์สุกรจากนอกพื้นที่ เพื่อมาเลี้ยงขุน เมื่อเกษตรกรเลี้ยงสุกรจนได้ขนาดตามที่ตลาดต้องการแล้ว ก็จะขายสุกรมีชีวิตให้แก่ผู้ประกอบการที่เป็นคู่สัญญาเพื่อนำเข้าโรงฆ่าสัตว์ในพื้นที่หรือบางส่วนผู้ประกอบการก็จะขนส่งสุกรมีชีวิตเพื่อเข้าโรงฆ่าในพื้นที่นั้น นอกจากจะรับสุกรมีชีวิตจากผู้ประกอบการในพื้นที่แล้ว ยังมีการนำสุกรมีชีวิตจากนอกพื้นที่เข้าโรงฆ่าด้วย เนื่องจากความต้องการที่มีปริมาณสูง ปริมาณความต้องการเนื้อสุกรมีมากทำให้ต้องมีการนำเข้าสุกรมีชีวิตจากนอกพื้นที่ ซึ่งโรงฆ่าในพื้นที่เป็นของเทศบาลและเอกชนเป็นส่วนใหญ่ เมื่อนำสุกรเข้ามาในโรงฆ่าแล้ว จะมีการขนส่งเนื้อสุกรชำแหละเข้าสู่ตลาด ทั้งตลาดสดและห้างค้าปลีกขนาดใหญ่ โดยเนื้อสุกรที่ขายในตลาดสดนั้นเป็นเนื้อสุกรที่มาจากโรงฆ่าของเทศบาล ส่วนเนื้อสุกรที่จำหน่ายในห้างค้าปลีกขนาดใหญ่ นั้น จะเป็นเนื้อสุกรที่นำเข้ามาจากโรงฆ่าเอกชนทั้งในและนอกพื้นที่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงฆ่าขนาดใหญ่ในภาคกลาง

ไก่อเนื้อ

ที่มา ระบบเคลื่อนย้ายสัตว์-ซากสัตว์

ภาพที่ 3 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและการตลาดไก่อเนื้อในเขตปศุสัตว์ที่ 8 ต่อปี(พ.ศ.2555-2559)

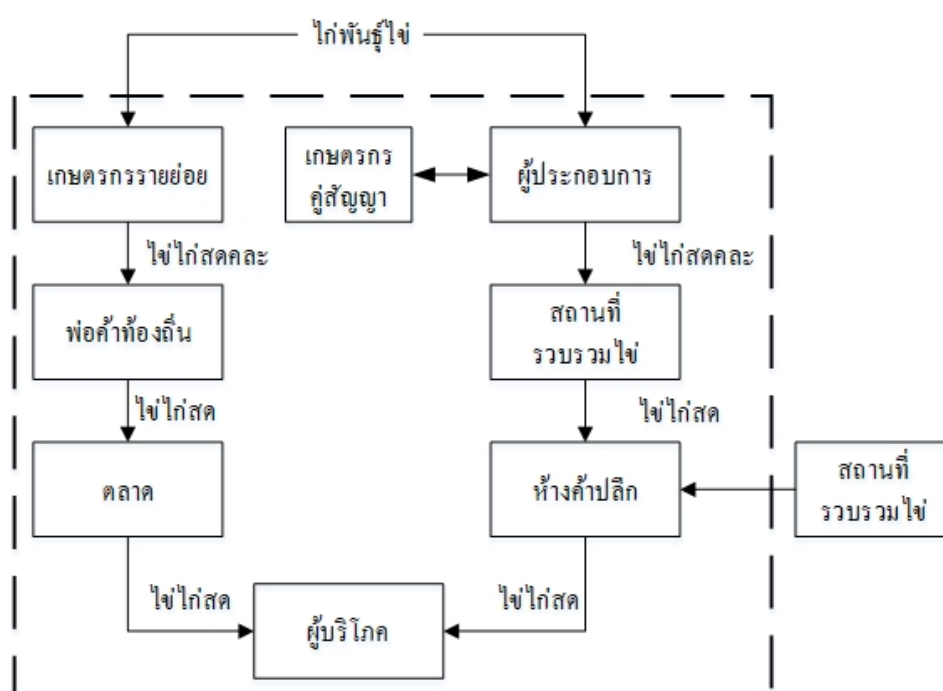
ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

1. เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่อเนื้อ 2,903 ราย (กรมปศุสัตว์,2559) เป็นเกษตรกรที่เลี้ยงในระบบมาตรฐานฟาร์มที่ขึ้นทะเบียนกับกรมปศุสัตว์ 927 ราย (สำนักงานปศุสัตว์เขต 8)
2. ผู้ประกอบการธุรกิจไก่อเนื้อ ภายในพื้นที่เขตปศุสัตว์ซึ่งประกอบกิจการด้านปศุสัตว์ในการรับซื้อผลผลิตจากการเกษตรกร ในรูปแบบคู่สัญญา ผู้ประกอบการบางรายเป็นคู่สัญญากับเกษตรกรต่างจากจังหวัดและบางรายเป็นคู่สัญญากับเกษตรกรภายในจังหวัดเท่านั้น
3. ผู้ประกอบการธุรกิจไก่อเนื้อนอกพื้นที่ นำไก่อเนื้อจากนอกพื้นที่เข้าโรงฆ่าในพื้นที่
4. โรงฆ่าสัตว์สัตว์ปีกในพื้นที่เป็นโรงฆ่าที่มีกำลังการผลิต 1,000 ตัวต่อวันขึ้นไปทั้งหมด
5. ผู้ค้าไก่สด เป็นผู้ค้าไก่สดในตลาดสด
6. ห้างค้าปลีกรายใหญ่ นำเข้าเนื้อไก่แช่แข็งจากโรงงานในภาคกลางจำหน่ายปลีกในห้าง
7. ผู้บริโภค จำนวนประชากรในพื้นที่ 5,593,189 คน (กรมการปกครอง,2559)

วิธีการตลาดไถ่เนื้อ

การตลาดไถ่เนื้อในพื้นที่เขตปศุสัตว์ที่ 8 เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนมาตรฐานฟาร์มร้อยละ 90 เป็นคู่สัญญากับผู้ประกอบการไถ่เนื้อครบวงจรในพื้นที่ ซึ่งผู้ประกอบการบางรายเป็นคู่สัญญากับเกษตรกรนอกพื้นที่ด้วย โดยเกษตรกรขายไถ่เนื้อตามราคาที่ตกลงกับผู้ประกอบการ จากนั้นผู้ประกอบการจะรวบรวมไถ่เนื้อเข้าโรงฆ่าเพื่อแปรรูปเป็นไถ่ชำแหละ นอกจากนี้เกษตรกรบางรายเลี้ยงไถ่เนื้อในรูปแบบอิสระก็จะเป็นผู้นำไถ่เนื้อเข้าโรงฆ่าเอง ซึ่งในปัจจุบันพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงฟาร์มไถ่เนื้อในรูปแบบคู่สัญญามากขึ้นอันเป็นผลมาจากสถานการณ์ราคาไถ่เนื้อมีความผันผวน เกษตรกรจึงหาช่องทางในการลดความเสี่ยงในเรื่องราคาจึงเปลี่ยนรูปแบบฟาร์มอิสระมาเป็นการเลี้ยงแบบคู่สัญญามากขึ้น ทั้งนี้ฟาร์มไถ่เนื้อในพื้นที่เขตปศุสัตว์ที่ 8 เข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์ม มีจำนวนทั้งสิ้น 927 ฟาร์ม เป็นฟาร์มในรูปแบบพันธะสัญญา จำนวน 914 ฟาร์ม (ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์เขต 8) คิดเป็นร้อยละ 92 ของจำนวนฟาร์มมาตรฐานทั้งหมด นอกจากนี้ผู้ประกอบการในพื้นที่นำไถ่เนื้อเข้าโรงฆ่าแล้วยังมีผู้ประกอบการจากนอกพื้นที่นำไถ่เนื้อเข้าโรงฆ่าในพื้นที่ด้วยเช่นกัน เมื่อเข้าสู่โรงฆ่าเป็นไถ่ชำแหละแล้ว จะขายให้แก่พ่อค้าปลีกซึ่งเป็นผู้ค้าไถ่สดในตลาดสด และมีการนำไถ่ชำแหละจากนอกพื้นที่เข้ามาจำหน่ายด้วยเช่นกัน เนื่องจากการผลิตในพื้นที่ไม่เพียงพอ การนำเข้าเนื้อไถ่สดจากโรงงานผลิตมาตรฐานในภาคกลางเข้ามาจำหน่ายในห้างค้าปลีกต่าง ๆ ในพื้นที่ เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ผู้บริโภคจะได้บริโภคเนื้อไถ่สด

ไถ่ไข่

ภาพที่ 4 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและการตลาดไถ่ไข่ในเขตปศุสัตว์ที่ 8 ต่อปี(พ.ศ.2555-2559)

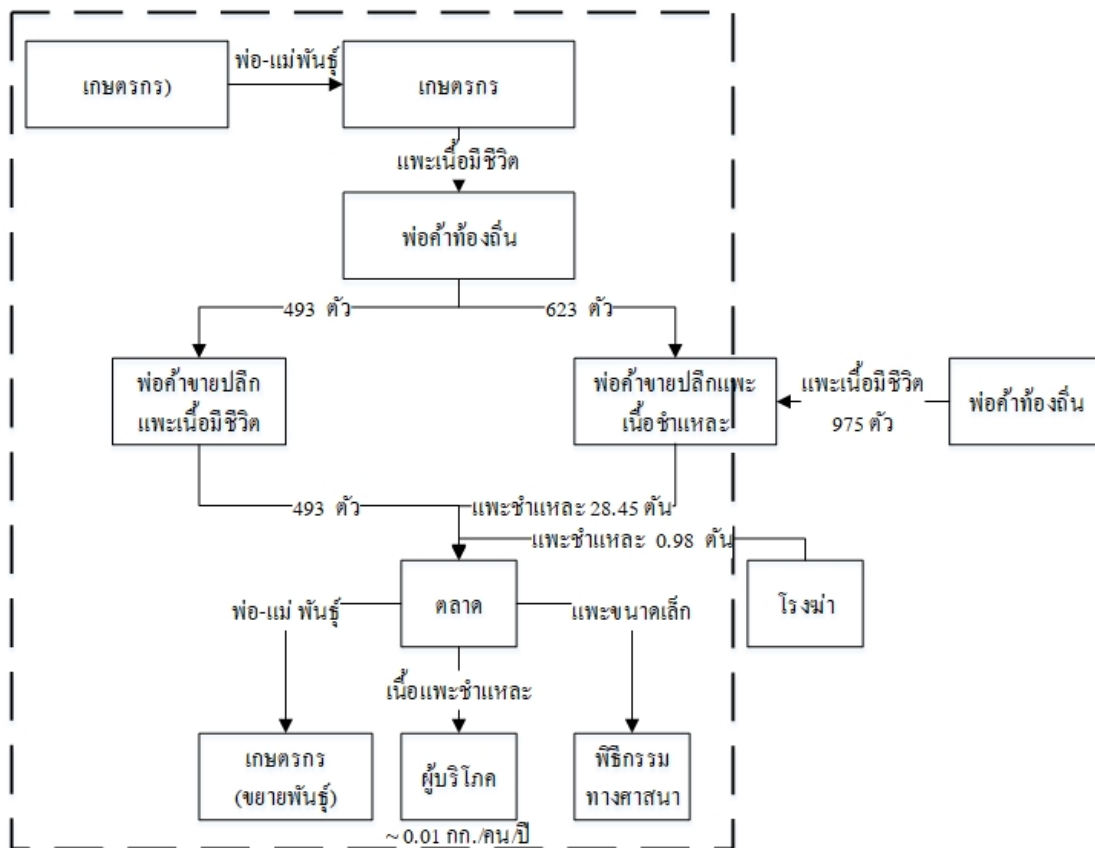
ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

1. เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ 10,352 ราย (กรมปศุสัตว์,2559)
2. ผู้ประกอบการธุรกิจรับซื้อไข่ไก่ รับซื้อผลผลิตจากการเกษตรกร
3. ศูนย์รวบรวมไข่ รับซื้อไข่ไก่จากเกษตรกรคู่สัญญาและฟาร์มของบริษัท เพื่อคัดแยกขนาด
4. พ่อค้าท้องถิ่น รับซื้อไข่ไก่จากเกษตรกรรายย่อย
5. ผู้ค้าไข่ไก่ เป็นผู้ค้าไข่ไก่สดในตลาดสดและร้านขายสินค้าทั่วไป
6. ห้างค้าปลีกรายใหญ่ นำเข้าไข่ไก่เพื่อจำหน่าย
7. ผู้บริโภค จำนวนประชากรในพื้นที่ 5,593,189 คน (กรมการปกครอง,2559)

วิธีการตลาดไข่ไก่

วิธีการตลาดไข่ไก่ในพื้นที่เขตปศุสัตว์ที่ 8 เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่รายย่อยขายไข่ไก่ให้แก่พ่อค้ารวบรวมไข่ไก่ท้องถิ่น ส่วนเกษตรกรที่เป็นคู่สัญญากับผู้ประกอบการรับซื้อไข่ไก่ในพื้นที่ก็จะขายผลผลิตให้แก่ผู้ประกอบการ พ่อค้าท้องถิ่นที่รับซื้อไข่ไก่จากเกษตรกรจะกระจายสินค้าออกจำหน่ายตามแหล่งต่าง ๆ ในท้องที่ เช่น ตลาดสด ตลาดนัด ขณะเดียวกันเกษตรกรที่ขายไข่ไก่คณะขนาดให้กับผู้ประกอบการคู่สัญญา ซึ่งผู้ประกอบการจะนำไข่ไก่ทั้งหมดเข้าสถานที่รวบรวมไข่ไก่ของเอกชนเพื่อคัดแยกและทำความสะอาด จากนั้นจะกระจายสินค้าไปยังห้างค้าปลีกขนาดใหญ่ในพื้นที่เพื่อจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภค นอกจากนี้ห้างค้าปลีกยังมีการนำเข้าไข่ไก่จากศูนย์รวบรวมไข่นอกพื้นที่เข้ามาจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคด้วย จากการศึกษาพบว่า ในปี พ.ศ.2559 มีปริมาณไข่ไก่ในพื้นที่เขตปศุสัตว์ที่ 8 รวม 753 ล้านฟอง (ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร) มีอัตราการบริโภคไข่ไก่ในปี พ.ศ.2559 เฉลี่ย 135 ฟอง/คน/ปี

แพะเนื้อ

ที่มา ระบบเคลื่อนย้ายสัตว์-ซากสัตว์

ภาพที่ 5 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและการตลาดแพะเนื้อในเขตปศุสัตว์ที่ 8 ต่อปี(พ.ศ.2555-2559)

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

1. เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อ 5,257 ราย (กรมปศุสัตว์,2559)
2. พ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น ทำหน้าที่รับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรแล้วนำไปขายให้แก่พ่อค้าขายปลีกแพะเนื้อมีชีวิตหรือพ่อค้าขายปลีกแพะเนื้อชำแหละ ในขณะที่เดียวกันพ่อค้าขายปลีกแพะเนื้อมีชีวิตและพ่อค้าขายแพะเนื้อชำแหละ รับซื้อแพะเนื้อจากเกษตรกรได้โดยตรงโดยไม่ผ่านผู้รวบรวมแพะท้องถิ่น
3. ตลาดแพะ ซื่อขายแพะพ่อแม่พันธุ์เพื่อนำไปเลี้ยงขุน ทำพันธุ์ โดยมีตลาดทั้งในและนอกจังหวัด การบริโภคเนื้อแพะแปรรูปในรูปแบบต่างๆ เช่น ข้าวหมกแพะ ชุปแพะ เนื้อแพะอบสมุนไพร นอกจากนั้นตลาดแพะในพื้นที่ที่มีการซื้อขายแพะเพื่อนำไปประกอบพิธีกรรมทางศาสนา
4. ผู้บริโภค จำนวนประชากรในพื้นที่ 5,593,189 คน (กรมการปกครอง,2559)

วิธีการตลาดพะเนื่อ

การเลี้ยงพะเนื่อในพื้นที่เขตปศุสัตว์ที่ 8 คิดเป็นร้อยละ 15.34 ของจำนวนพะเนื่อทั้งหมดในประเทศไทย มีการเลี้ยงพะเนื่อและพะเนนมในพื้นที่รวม 100,179 ตัว ลัดส่วนการเลี้ยงพะเนื่อ ร้อยละ 97.06 และพะเนนม ร้อยละ 2.94 ของจำนวนพะเนื่อทั้งหมดในพื้นที่ (ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด) เกษตรกรที่เลี้ยงพะเนื่อซื้อพ่อแม่พันธุ์ทั้งในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียง ส่วนใหญ่ซื้อจากจังหวัดนครศรีธรรมราช กระบี่ บางส่วนซื้อพ่อแม่พันธุ์จากภาคกลาง นำมาเลี้ยงขุน พะเนื่อที่นิยมเลี้ยงและซื้อขายระหว่างเกษตรกรเพื่อนำไปขยายพันธุ์หรือขุนต่อในพื้นที่ ได้แก่ พะเนื่อลูกผสมบอร์ ซาแนน แองโกลนูเบียนและพันธุ์พื้นเมือง (ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด) เมื่อเกษตรกรเลี้ยงขุนได้ตามขนาดตามที่ตลาดต้องการ เกษตรกรจะขายพะเนื่อให้พ่อค้ารับซื้อในพื้นที่ บางส่วนเกษตรกรขายให้แก่ผู้บริโภคโดยตรง ซึ่งน้ำหนักพะเนื่อนิยมซื้อขายเพื่อนำไปชำแหละคือน้ำหนักประมาณ 20-30 กิโลกรัม โดยราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 120-150 บาท (ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด) ส่วนพะเนื่อที่นำไปประกอบพิธีกรรมทางศาสนานั้น จะเป็นพะเนื่อที่มีขนาดเล็ก น้ำหนักประมาณ 20 กิโลกรัม ราคาซื้อขายพะเนื่อขึ้นอยู่กับความต้องการแต่ละช่วงเวลา โดยพ่อค้าขายพะเนื่อในพื้นที่จะขายพะเนื่อชำแหละให้กับร้านอาหาร ภัตตาคาร/โรงแรม และกลุ่มลูกค้าที่นิยมการรับประทานเนื้อพะเนื่อ

4.3 ราคาสินค้าปศุสัตว์ที่เกษตรกรขายได้หน้าฟาร์มรายจังหวัด

ราคาสินค้าปศุสัตว์เป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรสนใจและตัดสินใจในการเลี้ยงสัตว์แต่ละชนิด ซึ่งในพื้นที่เขตปศุสัตว์ที่ 8 แต่ละจังหวัดมีราคาที่แตกต่างกัน ปัจจัยความแตกต่างของราคาสินค้าปศุสัตว์คือปริมาณความต้องการและช่วงเวลาในแต่ละพื้นที่เปรียบเทียบกับปริมาณสัตว์ที่ผลิตได้ในแต่ละรอบการผลิต ต้นทุนในการขนส่งอาหารสัตว์และพืชอาหารสัตว์ ค่าแรงงาน โดยใน ปี พ.ศ.2559 พื้นที่เขตปศุสัตว์ที่ 8 มีราคาสินค้าปศุสัตว์ที่ได้ทำการศึกษาแต่ละชนิดสัตว์ของแต่ละพื้นที่ ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ราคาสินค้าปศุสัตว์ที่เกษตรกรขายได้หน้าฟาร์มในพื้นที่เขตปศุสัตว์ที่ 8

จังหวัด	ราคา (บาท/กก.)				
	ไก่เนื้อ	ไข่ไก่(บาท/ฟอง)	โคเนื้อ	สุกร	แพะเนื้อ
ชุมพร	42	2.6	98	66	120
กระบี่	43	2.5	80	64	120
ระนอง	42	3.8	80	68	100
พังงา	55	3.03	87	68	120
นครศรีธรรมราช	41	3.33	90	70	120
สุราษฎร์ธานี	42	3.60	90	65	120
ภูเก็ต	38	3.33	-	76	150
พัทลุง	45	3.28	91	69	120
ตรัง	44	3.19	113	72	120
ราคาเฉลี่ย	43.56	3.18	91.13	68.67	121.11

ที่มา สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด,พ.ศ.2559

ราคาสินค้าปศุสัตว์ที่เกษตรกรขายได้หน้าฟาร์มในพื้นที่เขตปศุสัตว์ที่ 8 พบว่า แพะเนื้อมีราคาต่อกิโลกรัมสูงที่สุด คือ เฉลี่ยกิโลกรัมละ 121.11 บาท เกษตรกรนิยมขายแพะเนื้อขนาด 15-20 กิโลกรัมต่อตัว การซื้อขายแพะในพื้นที่เกษตรกรนิยมซื้อไปขยายพันธุ์ แปรรูป ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เป็นต้น ทำให้แพะเป็นที่ต้องการของตลาด แต่เนื่องจากปริมาณการเลี้ยงแพะเนื้อในพื้นที่มีน้อย ส่งผลให้มีราคาสูง รองลงมาคือโคเนื้อ มีราคาต่อกิโลกรัมละ 91.13 บาทต่อกิโลกรัม เนื่องจากความต้องการบริโภคเนื้อโคคุณภาพมีจำนวนมากแต่มีปริมาณการผลิตน้อย มีการบริโภคกลุ่มที่ชื่นชอบ อีกทั้งการบริโภคโคเนื้อเป็นกลุ่มเฉพาะที่ชื่นชอบการบริโภคเนื้อโคนอกจากการซื้อขายโคเนื้อเพื่อแปรรูปจำหน่ายในรูปแบบเนื้อโคชำแหละแล้วนั้น เกษตรกรยังซื้อโคเนื้อเพื่อวัตถุประสงค์อื่น เช่น ขยายพันธุ์ เป็นต้น

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

การศึกษาศถานการณ์จำนวนปลูสดัวและการตลาดในพื้นที่เขตปลูสดัวที่ 8 ครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงสถานการณ์การเลี้ยง โคเนื้อ สุกร ไก่เนื้อ ไก่ไข่ แพะเนื้อ มีแนวโน้มการเลี้ยงสัตว์ตั้งแต่ พ.ศ.2555-2559 ทุกชนิดสัตว์มีแนวโน้มการเลี้ยงลดลง ยกเว้น ไก่ไข่มีการเลี้ยงเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5.82 ต่อปี เป็นผลมาจากการขยายการผลิตตามความต้องการการบริโภคที่เพิ่มขึ้นตามจำนวนประชากร ประกอบกับมีระบบจัดการฟาร์มไก่ไข่ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ภาครัฐและเอกชนมีการรณรงค์ส่งเสริมการบริโภคไข่ไก่ โดยการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับคุณประโยชน์ของไข่ไก่และปริมาณการบริโภคไข่ไก่ที่เหมาะสมกับทุกเพศทุกวัยอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นโอกาสให้เกษตรกรมีการเลี้ยงไก่ไข่เพิ่มมากขึ้นถึงแม้ต้นทุนการเลี้ยงไก่ไข่สูงขึ้นก็ตาม รองลงมาคือการเลี้ยง ไก่เนื้อ แพะเนื้อ โคเนื้อ และสุกร ตามลำดับ

การศึกษาวិธีการตลาดปลูสดัวในเขตปลูสดัวที่ 8 พบว่า ในปัจจุบัน คำเนินการในรูปแบบของเกษตรแบบพันธะสัญญา โดยเฉพาะการเลี้ยงสุกร ไก่เนื้อ และไก่ไข่ ซึ่งเป็นผลมาจากเกษตรกรต้องการลดความเสี่ยงในเรื่องของราคาสินค้าและใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการเลี้ยงสัตว์ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดี มีคุณภาพ เป็นที่ต้องการของตลาด ผู้บริโภคมีทางเลือกหรือช่องทางในการบริโภคเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเดิมนั้นช่องทางการซื้อสินค้าปลูสดัว ผู้บริโภคจำเป็นต้องซื้อเนื้อสัตว์จากตลาดสดในพื้นที่เท่านั้น แต่ในปัจจุบันผู้บริโภคมีทางเลือกในการเลือกซื้อสินค้าจากห้างค้าปลีก เอกชนขนาดใหญ่หรือร้านสะดวกซื้อต่างๆ ซึ่งเป็นอีกทางเลือกให้แก่ผู้บริโภค ทำให้เกิดการแข่งขันในเรื่องของราคาและคุณภาพสินค้า

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านการพัฒนาการปลูสดัวในพื้นที่ ดังนี้

ข้อเสนอแนะต่อภาคการผลิต

- 1 ส่งเสริมการผลิตต้นทุนต่ำ จากการศึกษาพบว่า การบริโภคเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์จากปลูสดัวยังมีปริมาณต่ำเนื่องจากปริมาณการผลิตน้อย ควรส่งเสริมเกษตรกรในการผลิตสัตว์ให้สามารถผลิตเองได้ในพื้นที่ ลดการนำเข้าพันธุ์สัตว์จากนอกพื้นที่เพื่อลดต้นทุนการผลิต รวมถึง

การให้ความรู้เกษตรกรในการใช้พืชอาหารสัตว์ อาหารข้น การใช้วัตถุดิบที่มีในท้องถิ่น ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่เหมาะสม ข้อดีของการเลี้ยงสัตว์ คือ สามารถเลี้ยงได้ในทุกพื้นที่ เป็นจุดเด่นที่ทำให้เกษตรกรสนใจเลี้ยงสัตว์มากขึ้นแต่เกษตรกรควรคำนึงถึงความพร้อมในพื้นที่ว่ามีความพร้อมมากน้อยเพียงไร เช่น การคมนาคมขนส่ง แหล่งน้ำ เป็นต้น

2. เพิ่มช่องทางการตลาด ตลาดเป็นช่องทางในการขายสินค้าของเกษตรกร ควรส่งเสริมให้เกษตรกรมีช่องทางการจำหน่ายสินค้าที่หลากหลาย ให้เกษตรกรขายได้และผู้บริโภคเข้าถึง

3. ปรับระบบการเลี้ยงสัตว์ให้มีมาตรฐาน ปัจจุบันพฤติกรรมผู้บริโภคใส่ใจในเรื่องของกระบวนการผลิตทุกขั้นตอน ผู้บริโภคบางรายพิจารณาบริโภคเนื้อสัตว์ที่มีระบบจัดการฟาร์มมาตรฐานและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ให้เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคและมีมาตรฐานสากล นอกจากนี้ให้ความรู้แก่เกษตรกรเรื่องการบริหารจัดการการเลี้ยงสัตว์ให้มีประสิทธิภาพและความปลอดภัยแล้ว ควรให้ความรู้เรื่องการกำจัดของเสียจากฟาร์มเลี้ยงสัตว์ ซึ่งก่อให้เกิดมลพิษด้านต่าง ๆ การนำของเสียจากฟาร์มเลี้ยงสัตว์กลับมาใช้หมุนเวียนภายในฟาร์ม เช่น การสร้างบ่อแก๊สชีวภาพจากมูลสุกร หรือการทำปุ๋ยจาก มูลวัว การเลี้ยงไส้เดือนกำจัดมูลสัตว์ การนำระบบการจัดการทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์มาใช้ในการบริหารจัดการฟาร์มเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

4. เพิ่มเกษตรกรและส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกร จากปัญหาจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง (ดังตารางที่ 1) ควรส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่เข้าสู่ระบบการเกษตรเพื่อเพิ่มแรงงานด้านการเกษตรและ โดยให้ความรู้เรื่องความเลี้ยงสัตว์ครบวงจรตั้งแต่การผลิตจนถึงผู้บริโภค เนื่องจากปัจจุบันพบว่าปัญหาของภาคการเกษตรคือมีแต่ผู้ผลิตไม่มีตลาดสำหรับขายผลผลิตมากเพียงพอ ทำให้เกิดผลผลิตล้นตลาดจึงเป็นที่มาของราคาสินค้าตกต่ำ และควรส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มเลี้ยงสัตว์เพื่อลดต้นทุนการผลิต เพิ่มรายได้มากยิ่งขึ้น สร้างอำนาจการต่อรองกับพ่อค้าคนกลาง

ข้อเสนอแนะต่อภาคการบริโภค

1. ส่งเสริมการบริโภค การบริโภคสินค้าปศุสัตว์เป็นการสร้างรายได้ให้เกษตรกร ขณะเดียวกันการให้ข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณการบริโภคสินค้าปศุสัตว์เป็นเรื่องสำคัญ เช่น การให้ข้อมูลการบริโภคไข่ไก่ที่เหมาะสม คือ วันละครึ่งฟอง ในวัยทารก 6 เดือน วันละ 1 ฟอง ในวัยเด็ก วัยรุ่น วันทำงาน และผู้สูงอายุที่มีสุขภาพดี เป็นต้น (ที่มา : กรมอนามัย) หรือประโยชน์จากการบริโภคเนื้อสัตว์ๆ ผ่านสื่อต่างๆ ที่สามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้ง่ายเพื่อสร้างความรับรู้และเข้าใจ เช่น Line Facebook เป็นต้น

2. ส่งเสริมการแปรรูป เพื่อแก้ปัญหาผลผลิตสินค้าปศุสัตว์ล้นตลาดหรือราคาต่ำ ควรส่งเสริมแปรรูปสินค้าให้มีความหลากหลาย เช่น การแปรรูปผลผลิตจากเนื้อสัตว์ เพื่อเป็นทางเลือกให้กับผู้บริโภค และยังเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าปศุสัตว์ได้อีกทาง

ข้อเสนอแนะต่อนโยบายส่งเสริมการเกษตรของภาครัฐ

1. บังคับใช้กฎหมายในการดำเนินงานด้านปศุสัตว์ การบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดเป็นการป้องกันการเคลื่อนย้ายสัตว์-ซากสัตว์แบบผิดกฎหมาย และเป็นการควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อโรค เช่น โรคปากเท้าเปื่อย โรคไขหวัดนก โรคแท้งติดต่อ นอกจากนี้ควรให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการในเรื่องระเบียบ/ขั้นตอน การเคลื่อนย้ายสัตว์ให้มีความรู้ความเข้าใจ เพื่อความสะดวกรวดเร็วและลดการกระทำผิดกฎหมาย

2. นโยบายของรัฐ รัฐควรกำหนดนโยบายเพื่อเป็นการส่งเสริมการทำเกษตรให้มีมาตรฐานสากลเพื่อให้สามารถส่งออกสินค้าปศุสัตว์ไปยังต่างประเทศ สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรและประเทศ สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ นอกจากนี้ นโยบายของรัฐจะเป็นสิ่งที่จะช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตให้แก่เกษตรกรอย่างยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กองแผนงาน กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. แผนแม่บทด้านการปศุสัตว์ไทย พ.ศ.
2556-2565
- กองแผนงาน กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. แผนยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ.2556-
2560(5ปีแรก)
- กลุ่มสารสนเทศและข้อมูลปศุสัตว์ ศูนย์สารสนเทศ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
ข้อมูลจำนวนปศุสัตว์ในประเทศไทย ปี 2554
- กลุ่มสารสนเทศและข้อมูลปศุสัตว์ ศูนย์สารสนเทศ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
ข้อมูลจำนวนปศุสัตว์ในประเทศไทย ปี 2555
- กลุ่มสารสนเทศและข้อมูลปศุสัตว์ ศูนย์สารสนเทศ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
ข้อมูลจำนวนปศุสัตว์ในประเทศไทย ปี 2556
- กลุ่มสารสนเทศและข้อมูลปศุสัตว์ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมปศุสัตว์
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.ข้อมูลจำนวนปศุสัตว์ในประเทศไทย ปี 2557
- กลุ่มสารสนเทศและข้อมูลปศุสัตว์ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมปศุสัตว์
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.ข้อมูลจำนวนปศุสัตว์ในประเทศไทย ปี 2558
- เกษตรพันธะสัญญา เพื่อบรรเทาความยากจน(กรณีศึกษา จังหวัดเชียงใหม่).สำนักวิจัยเศรษฐกิจ
การเกษตร.สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2560 จาก
http://www.oae.go.th/download/research/2557/Agricultural_Testament_Chiang_Mai_49.pdf
- การศึกษาการตลาดแพะเนื้อ.เอกสารวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร.สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.สืบค้น
เมื่อ 10 สิงหาคม 2560 จาก
www.oae.go.th/ewtadmin/ewt/oae_baer/download/.../article_20141027141431.pdf
- การศึกษาระบบตลาดโคเนื้อ.เอกสารวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร.สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร.
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2560 จาก
www.oae.go.th/download/research/research-cow50.pdf
- ข้อมูลประชากร จากระบบสถิติทางการทะเบียน กระทรวงมหาดไทย จาก
http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_m.php
- ปิยะนุช เงินคล้าย และ พงศ์สัมพันธ์ ศรีสมทรัพย์. เอกสารประกอบคำสอน วิชาการระเบียบวิธีวิจัย
ทางรัฐศาสตร์.ม.ป.ป

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.สถิติ
การเกษตรของประเทศไทย 2559

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

สถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญและแนวโน้ม ปี 2560

ปีล้นธนา เป็นปลื้ม.เอกสารประกอบคำสอน การตลาดสินค้าปศุสัตว์.ม.ป.ป